
SYSTEMATOLOGY OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A PHYSICAL TRAINING TEACHER AT A CONTEMPORARY UKRAINIAN SCHOOL

STARCHENKO S.O., BRIZHATY O.V.

Sumy State Pedagogical University named after A. Makarenko

Abstract. The problems of professional development of teachers of physical training structure of post-qualifying education, as a continuous education, which is liable to modern orientation on universal educational field, are being investigated.

Key words: professional development, post-qualifying education, teacher education.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Олександр ПІДДУБНИЙ, Олег ОЛЬХОВИЙ, Микола КОРЧАГІН

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Постановка проблеми. Управління процесом фізичного вдосконалення військовослужбовців забезпечує оптимальне функціонування фізичної підготовки щодо вимог до фізичного стану особового складу. За своєю суттю управління – сукупність специфічних впливів на процес фізичного вдосконалення військовослужбовців з метою приведення його в необхідний стан.

Управління є невід’ємним атрибутом будь-якої людської діяльності, у тому числі і фізичної підготовки військовослужбовців, та здійснюється шляхом впливу на фізичну підготовку загалом, так і на її різні сторони і складові частини. За структурою управління включає засоби, методи і форми.

Основним засобом управління є інформація, яка доводиться до особового складу технічними, документальними і іншими каналами.

На сьогодні, засоби масової інформації надають великий об’єм інформації фізкультурно-оздоровчого характеру, при необмеженому доступі до якої військовослужбовців у процесі самостійних, планових занять з фізичної підготовки використовують неадаптовані до умов навчально-бойової діяльності засоби фізичного вдосконалення. Виникла необхідність створення структурованої інформації на який необхідно покласти функції наукового забезпечення та аналізу використання наявної наукової інформації в сучасних умовах управління процесом фізичної підготовки військовослужбовців Збройних сил України.

Здійснюючи ефективне управління фізичної підготовкою, військовослужбовці повинні чітко уявляти структуру можливих джерел необхідної їм інформації.

Зв'язок з науково-дослідними роботами. Дослідження проводиться відповідно до рішення розширеного засідання Спортивного комітету МО України від 17 жовтня 2003 року, протокол № 7, в рамках науково-дослідної роботи «Фізична підготовка офіцерів в умовах комплектування збройних сил України на контрактній основі», шифр «Професіонал – 2007».

Аналіз останніх досліджень і публікацій, керівних документів показав, що забезпечення фізичної підготовки в них визначено недостатньо чітко, так у Настанові з фізичної підготовки (НФП) 1966 року (ст. 9) згадується тільки медичне забезпечення [3]. У НФП-78 (ст. 1) розкривається матеріальне забезпечення (ст. 21), а медичне зводиться до медичного контролю [4]. І тільки в НФП-87 у ст. 23–27 дається характеристика матеріального, фінансового, медичного і методичного забезпечення [5]. У НФП-97 (ст. 2.13–2.19) вказано на проведення матеріального, методичного, інформаційно-пропагандистського, фінансового, медичного забезпечення фізичної підготовки [6].

Значимо, що у всіх перерахованих документах відсутній такий важливий вид, як наукове забезпечення фізичної підготовки [3, 4, 5, 6]. Ми впевнені, що такий підхід неспроможний і наукове забезпечення вимагає спеціального розгляду. Більш того, усі перераховані в НФП-97 види забезпечення є похідними від наукового забезпечення процесу фізичної підготовки. Так, наукове забезпечення необхідне для того, щоб визначити, яке матеріальне, медичне, фінансове і методичне забезпечення необхідне для вирішення завдань фізичної підготовки.

Необхідність даного виду забезпечення добре розуміють фахівці з фізичної підготовки. Вперше, питання наукового обґрунтування фізичної підготовки підняв В.Д. Вейднер-Дубровін в монографії «Вопросы научного обоснования физической подготовки» в 1964 році, а поняття «науково-методичне забезпечення фізичної підготовки» у 1990 році вводить російський науковець В.А. Лампусов у посібнику «Методичне забезпечення фізичної підготовки».

Мета роботи. Вивчення передумов впровадження наукового забезпечення управління процесом фізичної підготовки в Збройних силах України та доступних шляхів отримання наукової інформації фахівцями фізичної підготовки в Збройних силах України, як основного засобу управління.

Результати досліджень та їх обговорення. Наукове забезпечення управління процесом фізичної підготовки в Збройних силах України має свою структуру. Основним заходом наукового забезпечення є реалізація положень таких керівних документів як Настанова з фізичної підготовки, Військово-спортивна класифікація, які періодично змінюються в залежності від характеру навчально-бойової діяльності військовослужбовців та умов сучасності. Однак, вивчення практики фізичної підготовки показує, що найбільших успіхів досягають ті військові частини і навчальні заклади, де в тій, або іншій формі присутнє наукове забезпечення на усіх рівнях управління навчальним процесом військовослужбовців.

Фізична підготовка військовослужбовців, як специфічний елемент системи виховання населення України, будується на основі загально-педагогічних принципів, які, в окремих випадках, формулюються в керівних документах у певному контексті, або мають на увазі при викладі методичних рекомендацій для керівників навчального процесу [1, 2, 3-7]. Тому, за необхідності впровадження в процес фізичної підготовки нових положень педагогіки, доцільно звернутися до розробок

центральної влади з фізичної культури і спорту сумісною Академією наук України і Міністерством охорони здоров'я України [1], матеріалом науково-методичних зборів та конференцій, які проводяться Управлінням фізичної підготовки ЗС України та Національним університетом фізичного виховання і спорту України. На таких заходах, як правило, узагальнюється передовий досвід організації проведення фізичної підготовки у військах і вищих військово-навчальних закладах (ВВНЗ). Такі публікації можна віднести до першого рівня в структурі джерел наукового забезпечення фізичної підготовки.

Другим рівнем джерел наукового забезпечення є розробки установ, спеціально займаються науковими проблемами фізичного виховання населення. Сюди входять як Науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту, так і навчальні заклади фізичної культури, кафедри фізичної підготовки та спорту ВВНЗ. Науковим забезпеченням методик викладання розділів фізичної підготовки здійснюється кафедрами ВВНЗ. До джерел другого рівня відноситься інформація, яка отримується безпосередньо керівниками фізичної підготовки за результатами вивчення власного досвіду процесу організації фізичної підготовки. Цей найбільш складний аспект наукового забезпечення й інформації даного рівня найчастіше ніким не обліковується та в подальшому губиться.

Серед навчальних закладів найбільш активно беруть участь у вивченні проблем фізичного виховання колективи Національного університету фізичного виховання і спорту України, Львівського державного інституту фізичної культури, Харківського державної академії фізичної культури, де працюють спеціалізовані вчені різних спеціальностей 24.00.02 і фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. Також, інформація може надходити в результаті наукової роботи кафедр, факультетів фізичного виховання педагогічних вузів України.

Форми інформації зовнішнього контуру наукового забезпечення можуть бути різними, й у різному ступені адаптованими для використання в процесі фізичної підготовки військовослужбовців. Особливої уваги заслуговує інформація, яка надається Науково-дослідною лабораторією (теорії і організації фізичної підготовки) Львівського військового інституту імені гетьмана Петра Сагайдачного національного університету «Львівська політехніка». Інформація інших джерел повинна сприйматися з урахуванням поправок на вік тих, кого навчають, особливостей організації і рівня мотивацій на досягнення мети навчального процесу.

До зовнішнього контуру наукового забезпечення фізичної підготовки відноситься інформація, що надходить з Військового інституту фізичної культури і спорту Санкт-Петербург Збройні сили Росії). При інституті працює науково-дослідний підрозділ з фізичної підготовки. Це єдиний спеціалізований науковий підрозділ, який працює в теренах пострадянського простору з метою безпосереднього вивчення проблем фізичної підготовки військовослужбовців і адаптації результатів досліджень інших наукових підрозділів до умов навчально-бойової діяльності військ [7].

Найкращою формою отримання інформації фахівцями з фізичної підготовки є підручники за різними аспектами навчального процесу. Вони повинні використовуватися в першу чергу, але за умови, що в них авторами викладено останні результати наукових досліджень проблем фізичного виховання. Підручники періодично перевидаються, і співставлення змісту різних видань допоможе визначити ступінь «консервативності» авторського колективу. Зазвичай «відставання» інформації, що надається в підручниках, від останніх наукових досягнень складає

жків. Дійсну величину цього відрізка визначити важко, тому що в такій літературі не прийнято вказувати джерела, на яких базується їх зміст.

Цей недолік усувається при використанні для наукового забезпечення інформації, яка надходить у вигляді монографій, що є узагальненням наукових досліджень за окремими аспектами теорії і практики фізичного виховання. Монографії готуються окремими авторами чи авторськими колективами і забезпечуються, як правило, великим списком використаної літератури. Дата видання літературних джерел дозволяє судити щодо новизни пропонованої інформації.

Однією з основних форм надходження достовірної інформації є статті в таких наукових виданнях, затверджених ВАК України, як: «Педагогіка, психологія та фізико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту», «Молода спортивна людина України», «Слобожанський науково-спортивний вісник» тощо. Звичайно, у всіх випадках варто враховувати, що в зазначених виданнях проблеми, які безпосередньо стосуються фізичної підготовки військовослужбовців, розглядаються досить рідко, отриману інформацію з питань фізичного виховання різних груп населення необхідно адаптувати в умовах військового навчання.

Періодично інформація щодо фізичної підготовки різних категорій військових одиниць з'являється у військово-наукових виданнях, але в них найчастіше відображається окремий досвід організації тренування без наукового обґрунтування отриманих результатів. Значний обсяг наукової інформації з проблем фізичного виховання з'являється в збірках, що періодично видаються вузами, у деяких випадках статті подаються на міжвузівській основі.

Для фахівців з військ найбільш доступною є інформація, яка надається в наукових працях вузів, тезах наукових конференцій різного рівня. Обов'язкові центри такої друкованої продукції одержують наступні бібліотеки: Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, Національна парламентська бібліотека України, Львівська наукова бібліотека імені В. Стефаника, Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького, Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короженка, Державна науково-педагогічна бібліотека Академії педагогічних наук України, Державна науково-технічна бібліотека України.

Регулярне відстеження інформації, з проблем фізичного виховання, можливе в спеціальній бібліотеці Київського національного університету імені Тараса Шевченка та на сайтах електронних видань України.

У внутрішньому контурі наукового забезпечення фізичної підготовки інформація надається у формі різних методичних рекомендацій, навчальних та науково-методичних посібників, що готуються фахівцями ВВНЗ, чи відділів фізичної підготовки видів Збройних Сил. Якщо, у виданнях ВВНЗ інформація надається здебільшого на основі наукових розробок кафедр та науково-дослідних центрів, то матеріали відділів фізичної підготовки – це узагальнення передового досвіду щодо проведення тренувань за розділами фізичної підготовки у військах.

Отримання такого досвіду можливе лише в тих випадках, коли самі фахівці з фізичної підготовки ВВНЗ здатні до формування наукової інформації та існують шляхи подання її до наукової спільноти. Однак, на жаль, не завжди

фахівців немає знань і досвіду наукового узагальнення результатів фізичної підготовки в конкретній частині або ВВНЗ. Інформація з військ надходить найчастіше тільки при особистій зацікавленості фахівців, коли вони

стають здобувачами вченого ступеня. Така форма оформлення показників забезпечення фізичної підготовки, як обговорення результатів педагогічного процесу на засіданнях кафедр ВВНЗ, на практиці використовується рідко. Викладачі кафедр фізичної підготовки залучаються в якості виконавців тем науково-дослідницьких робіт, які проводяться ВВНЗ МО України вкрай рідко.

Висновки

Доцільно створити структурний підрозділ, на який покласти функції: забезпечення та аналізу можливості використання наявної наукової інформації в сучасних умовах управління процесом фізичної підготовки військовослужбовців Збройних сил України; передачі передового досвіду до військової частини.

Труднощі, які пов'язані з отриманням та адаптацією наявної наукової інформації до армійських умов, визначають необхідність заснування фахового видання напрямком «Фізична підготовка військовослужбовців та працівників силових структур».

Подальші дослідження передбачається провести у напрямку розробки ефективної системи наукового забезпечення фізичної підготовки в Збройних силах України.

Література

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (Постанова ВР № 3809-ІІ від 24.12.1993 року).
2. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. (Указ президента України № 1148/2004 від 28.09.2004 року).
3. Наставление по физической подготовке Вооруженных Сил СССР (НФП - 66). М.: Воениздат, 1966. – 351 с.
4. Наставление по физической подготовке Советской Армии и Военно-Морского Флота (НФП - 78). – М.: Воениздат, 1979. – 301 с.
5. Наставление по физической подготовке в Советской Армии и Военно-Морском Флоте (НФП - 87). – М.: Воениздат, 1987. – 319 с.
6. Настанова з фізичної підготовки у Збройних Силах України (НФП-97) – 1997 – 129 с.
7. Ю.К. Демьяненко, И.А. Кузнецов Научное обеспечение физической подготовки С-Пб, ВИФК, 1999. – 38 с.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Олександр ПІДДУБНИЙ, Олег ОЛЬХОВИЙ, Микола КОРЧАГІН

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Анотація. Наукове забезпечення управління процесом фізичної підготовки в Збройних силах України. Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба. В статті вивчаються передумови впровадження наукового забезпечення в систему управління процесом організації фізичної підготовки та джерела отримання наукової інформації фахівцями фізичної підготовки в Збройних силах України.

Ключові слова: наукове забезпечення, фізична підготовка.

НАУЧНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЦЕССОМ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ В ВООРУЖЕННЫХ СИЛАХ УКРАИНЫ

Александр ПОДДУБНЫЙ, Олег ОЛЬХОВЫЙ, Николай КОРЧАГИН

Харьковский университет Воздушных Сил имени Ивана Кожедуба

Аннотация. В статье изучаются предпосылки введения научного обеспечения в систему управления процессом организации физической подготовки и источники получения научной информации специалистами физической подготовки в Вооруженных Силах Украины.

Ключевые слова: научное обеспечение, физическая подготовка.

SCIENTIFIC MAINTANCE IN MANAGING PHYSICAL CULTURE PROCESS IN UKRAINIAN ARMED FORCES

Oleksandr PIDDUBNY, Oleh OLKHOVY, Mykola KORCHANIN

Kharkiv University of Air Forces named after Ivan Kozhedub

Abstract. The article deals with the reasons for introduction of scientific securing in organization physical culture system and springs of getting scientific information by specialist of physical culture in Ukrainian Armed Forces.

Key words: scientific securing, physical culture in Armed Forces.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

О.КОТОВА

Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка

Постановка проблеми. Сучасна ситуація на рівні середньої освіти свідчить, що після закінчення школи не здобуває широких можливостей вибору професії, якість добутих знань не завжди відповідає вимогам вищих навчальних закладів. Тому у сучасних умовах реформування освіти і виховання школярів нові підходи до організації освіти в старшій школі набувають особливого значення. Вона функціонує як профільна. Це створюватиме сприятливі умови для врахування особливостей, інтересів і потреб учнів, для формування у школярів навчальних на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності. Профільна школа реалізує принцип особистісно-орієнтованого навчання, що значно розширює можливості у створенні власної освітньої траєкторії.

У державній національній програмі "Освіта" (Україна XXI століття) [1] серед основних завдань реформування освіти виділено потребу пріоритетності професійної підготовки людини. Основні шляхи реформування освіти – створення навчальних